№ 437 22.12.2020

Президенту України

Зеленському В. О

Вул. Банкова, 11

01220, м. Київ

Шановний Володимире Олександровичу!

Українські громадські організації “Бахмат”, “Екоклуб”, “Екологічно-гуманітарне об’єднання “Зелений Світ”, “Екологічний клуб “Еремурус”, “Екосенс”, “Єдина Планета”, “МАМА-86”, “Хмельницький енергетичний кластер”, “Центр екологічних ініціатив “Екодія”, “Zero Waste Society” та міжнародна благодійна організація “Екологія-Право-Людина” висловлюють стурбованість стосовно загроз проєкту добудови третього та четвертого енергоблоків Хмельницької АЕС. Закликаємо відмовитися від планів її подальшого спорудження, оскільки цей проєкт несе в собі ряд небезпек, не відповідає вимогам українського законодавства та порушує міжнародні домовленості України.

Основні небезпеки проєкту:

1. Порушення Закону України "Про санкції"

Кориговане ТЕО проєкту будівництва блоків №3, 4 ХАЕС, яке пройшло всі погодження центральних органів виконавчої влади та було затверджено Урядом України, передбачає використання реакторної установки ВВЕР-1000 виробництва чеської компанії «SKODA JS a.s.». Саме для цієї установки було виконано коригування матеріалів попереднього ТЕО «в связи с необходимостью замены поставщика реакторной установки(РУ) ВВЭР-1000 на ВВЭР-1000 производства SKODA JS a.s.»

Цей постачальник був обраний керівництвом НАЕК «Енергоатом» без проведення тендеру на основі «перемовин із потенційним постачальниками». «SKODA JS a.s.» з 2005 року належить російському холдингу ОМЗ, який внесений в «санкційний список» Ради національної безпеки та оборони (РНБО) України. Укладання угоди із SKODA JS a.s. буде прямо суперечити Указу Президента України №176/2018 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 21 червня 2018 року «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій та пункту 3 Розпорядження Кабінету Міністрів 579-р від 26 липня 2018 «Про схвалення ТЕО «Будівництво енергоблоків №№3,4 ХАЕС».

2. Неможливість обрання не російського постачальника

Всі економічні, екологічні та безпекові показники, вказані у затвердженому ТЕО проекту спорудження енергоблоків № 3, 4 ХАЕС, розроблялися для реакторної установки ВВЕР-1000 виробництва «SKODA JS a.s.». Досвід будівництва реакторів типу ВВЕР-1000 мають лише дві компанії у світі - «SKODA JS a.s.» та "Атомстройекспорт", і обидві належать росіянам. Для залучення інших неросійських потенційних постачальників має бути проведено міжнародний тендер. За результатами тендеру має бути відкориговане ТЕО проєкту із врахуванням економічних, технічних, безпекових та екологічних показників обраної за результатами тендеру реакторної установки.

3. Непідтверджена надійність існуючих будівельних конструкцій

Можливість безпечного використання споруджених у 1980-х рр. будівельних конструкцій на майданчику № 3, 4 ХАЕС протягом наступних 40-60 років не є підтвердженою. Остання оцінка стану «окремих будівельних конструкцій реакторного відділення» енергоблоків № 3, 4 ХАЕС була проведена у 2012 році та дійшла висновку, що частина будівельних конструкцій є у аварійному стані і має бути демонтована, а частину – можна використовувати лише після проведення ремонтно-будівельних робіт. У 2016 році Міністерство енергетики та вугільної промисловості України вимагало провести додаткову експертизу міцності будівельних конструкцій, однак станом на вересень 2020 року вона проведена не була. Стан конструкцій та їх підтверджена здатність витримати навантаження від роботи реакторів протягом всього часу спорудження та експлуатації блоків (50-60 років) є визначальними для проєкту, адже кореговане ТЕО та його кошторис базуються на плані використати саме старі будівельні конструкції.

4. Непідтверджена можливість обладнати блоки додатковими системами безпеки

Можливість розмістити у старих конструкціях 1980-хх рр. енергоблок № 3 із додатковими системами безпеки також не підтверджена. Ці системи впливають на розмір та вагу установки. За 30 років, що пройшли від часу початку спорудження, змінилися вимоги норм і стандартів безпеки при проєктуванні реакторних установок. З'явилася необхідність будівництва нових, додаткових систем безпеки, які не були передбачені у вихідному проєкті, відповідно і міцність будівельних конструкцій для них не прораховувалася.

5. Непідтверджена достатність води для охолодження чотирьох реакторів на Хмельницькій АЕС

При роботі лише двох енергоблоків у найбільш спекотні періоди року ХАЕС змушена використовувати для охолодження реакторів додаткову воду із р. Горинь, як це було, наприклад у травні та липні 2020 року Враховуючи тенденцію до збільшення тривалості

спекотних періодів та зменшення кількості опадів, немає впевненості, чи зможе ХАЕС забезпечити охолодження одночасно чотирьох атомних енергоблоків через 10-15 років, і які наслідки це використання матиме для екосистеми р. Горинь та для водозабезпечення всього регіону. Без проведення детальної оцінки водозабезпечення всього регіону, за врахування одночасної роботи чотирьох енергоблоків ХАЕС, немає підстав стверджувати, що даний проєкт не матиме негативного впливу як на екосистему р. Горинь, так і на регіон в цілому та гарантувати безпечну роботу реакторів.

6. Ризик суттєвого зростання вартості та часу спорудження

За останнє десятиліття у Європі спостерігається суттєве зростання вартості спорудження атомних енергоблоків та неможливість довести до кінця жодне із розпочатих будівництв. Так, вартість французької АЕС Фламанвіль – 3, спорудження якої почалося ще у 2007 році, зросла з *3,2 млрд. євро до 12,4 млрд євро* і продовжує зростати. Добудова двох енергоблоків подібного до ХАЕС дизайну відбувається на словацькій АЕС Моховце. Вже зараз вартість їх спорудження складає *5,4 млрд. євро*, хоча вони у *2,5 рази менші,* ніж заплановані у Нетішині (всього 800 МВт замість 2000 МВт запланованих на ХАЕС). Водночас, ТЕО проєкту спорудження ХАЕС передбачає будівництво двох енергоблоків за 72,4 млрд грн. (приблизно 2,1 млрд євро, відповідно до курсу станом на вересень 2020 року). Заявлена ДП НАЕК «Енергоатом» вартість спорудження енергоблоків № 3,4 ХАЕС виглядає вкрай нереалістично, особливо за умови залучення міжнародної компанії для добудови, порівняно зі світовою практикою.

Кошти на спорудження закладаються у тариф на відпуск електроенергії ДП НАЕК «Енергоатом», тобто будуть стягуватися з українських споживачів.

Зважаючи на наявні світові практики, вважаємо, що існує високий ризик зростання вартості проєкту добудови блоків № 3, 4 Хмельницької АЕС. В результаті українці десятиліттями будуть змушені сплачувати за реалізацію проєкту, який може бути не доведений до кінця через свою високу вартість.

Наведені вище висновки про ризики проєкту спорудження енргоблоків № 3, 4 Хмельницької АЕС зроблені фахівцями ГО «Центр екологічних ініціатив Екодія» та ГО «Екоклуб» на основі аналізу публічної інформації щодо реалізації цього проєкту. Результати аналізу викладено у аналітичному документі «Спорудження атомних блоків № 3 та 4 Хмельницької АЕС: аналіз ризиків і проблем проекту», який направляємо Вам для ознайомлення.

Враховуючи вищенаведені факти, просимо надати роз'яснення щодо позиції Президента в передбачений законом "Про звернення громадян" термін на адресу: Екодія, а/с 26, Київ, 01032 та на електронну адресу oz@ecoact.org.ua.

Голова ГО “Єдина Планета” Павло Вишебаба

Голова правління
ГО “Хмельницький енергетичний кластер” Степан Кушнір

Голова ГО “Екосенс” Тетяна Жавжарова

Керівниця юридичного відділу
МБО “Екологія-Право-Людина” Ольга Мелень-Забрамна

Виконавчий директор ГО “Екоклуб” Андрій Мартинюк

Виконавчий директор
ГО "Екологічно-гуманітарне об'єднання "Зелений Світ" Олександр Степаненко

Керівник напрямку ядерної та радіаційної безпеки
ВЕГО “МАМА-86” Сергій Денисенко

Голова ГО “Бахмат” Володимир Березін

Голова ГО “Zero Waste Society” Анастасія Мартиненко

ГО “Екологічний клуб “Еремурус” Наталія Валантирець

Виконавча директорка
ГО “Центр екологічних ініціатив “Екодія” Наталя Гозак

Вик. Заїка О.Ю.
oz@ecoact.org.ua